



Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Darbdavių grupė

Prekyba – naujos galimybės, nauji partnerystės būdai ir naujos grėsmės

Laisvosios prekybos susitarimai – faktai ir skaičiai

- Europos Sąjunga prekybos susitarimus yra sudariusi su beveik 50 partnerių. Dauguma jų – kaimyninės šalys, tačiau yra ir tokių šalių kaip Pietų Korėja, Pietų Afrikos Respublika, Meksika ir Čilė. Dar yra sudaryta 12 neįsigaliojusių susitarimų, pavyzdžiui, su Kanada ir Singapūru, o su JAV, Japonija ir Indija vyksta rimtos derybos, su Kinija deramasi dėl investicijų. Vyksta derybos ir su Rusija.
- Jeigu ES pavyktų visas šiuo metu vykstančias laisvosios prekybos derybas užbaigti rytoj, pridėtinę vertę Europos ekonomikai būtų galima vertinti 2,2 proc. ES BVP (275 mlrd. EUR).
- Geriausias būdas labiau liberalizuoti prekybą tebėra Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) lygmeniu sudaromi daugiašaliai susitarimai, nes juose galima numatyti subsidijų dydį ir nė viena šalis iš karto nediskriminuojama. Tačiau tenka apgailėstauti, kad įstrigo visas Dohos vystymosi derybų raundas. Todėl dauguma šalių ieško būdų sudaryti dvišalius, regioninius susitarimus. ES yra šio proceso priešakyje.



Rytų partnerystės glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiški laisvosios prekybos susitarimai

- Rytų partnerystė, o ypač glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiški laisvosios prekybos susitarimai, suteikia joje dalyvaujančioms šalims ir ES unikalią galimybę. Šia partnerystėje siekiama nuoseklesnio reglamentavimo ir nuoseklesnių standartų, taigi ji padės suburti šias šalis, jas priartinti viena prie kitos ir prie ES ir pasiūlys daug galimybių ateičiai.
- Negalima negalvoti apie politinį kontekstą ir nuvertinti Rusijos spaudimo: ES neturėtų kerštauti, bet būti vieninga derybose ir daugiau galvoti apie naudą, o ne apie baimę.
- Šiuos susitarimus reikėtų vertinti kaip pirmą žingsnį, o ne kaip galutinį tikslą. Reikia daugiau reformų: asocijuotosios šalys turėtų veiksmingiau kovoti su korupcija, gerinti verslo aplinką ir mažinti administracinę našta.
- Dabar, kai Rusija tapo PPO nare ir kai vyksta ES ir Rusijos derybos, kurios iš dalies yra susijusios ir su Partnerystėje siekiant modernizavimo, glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų su trimis Rytų partnerystės šalimis pasirašymo nereikėtų vertinti taip lyg būtų galima rinktis tik „arba... arba“. Visi šie elementai padeda ES puoselėti gilesnius ir prasmingesnius santykius su Europos kaimynėmis rytuose.

Prekyba. Regionų galimybės ir iššūkiai – Rusija

- Rusija – trečia pagal dydį ES prekybos partnerė. Ši 150 milijonų vartotojų rinka suteikia Europos įmonėms didelių galimybių, ir atvirkščiai, nes ES ir pati yra didelė, daugiau kaip 500 milijonus vartotojų turinti rinka.
- Nepaisant to, Rusija gali būti sudėtinga ir nepatogi partnerė, savo prekybos sprendimais dažnai daranti politinį spaudimą kaimynėms, ypač buvusioms partnerėms (kaip pavyzdį galima paminėti Lietuvos „pieno krizę“, Moldovos vynu boikotą, draudimą į Rusiją įvežti Ukrainos šokoladą, draudimą importuoti mėsą iš Lenkijos – visa tai tarp Maskvos ir kitų šalių sostinių tvyrančios politinės įtampos išdava).
- Europos Sąjungai derybose reikia laikytis bendros pozicijos. Rusijos Federacija visada pasirengusi pasinaudoti tuo, kad valstybių narių interesai yra skirtingi.
- Kuo ES ir Rusijos bendradarbiavimas prekybos srityje bus glaudesnis, tuo tai bus naudingiau ES ir Rusijos verslininkams ir vartotojams. Reikėtų labiau akcentuoti abipusę naudą, ypač naudą Rusijos vartotojams ir pilietinei visuomenei.



- Planuojama įkurti Eurazijos sąjungą, vienydanti Rusiją, Baltarusiją, Kazachstaną ir galbūt kitas šalis, kelia rimtų klausimų. Kadangi kai kurios jos šalys nėra PPO narės, ES negali su jomis tiesiogiai derėtis, ypač tokiose esminėse srityse kaip tarifų pozicijos. Dar nežinia, kokio suderinimo masto tikėtis iš šios Sąjungos, ir ar ji gali ateityje tapti didele pasauline jėga.
- Rusija į PPO įstojo 2012 m. Nieko gero apie šios narystės rezultatus kol kas pasakyti negalima. Kinijai įstojus į PPO, ES prekybos apimtys su Kinija per 10 metų patrigubėjo, o Maskva vis dar neįvykdė daugelio įsipareigojimų ir neįgyvendino teisės aktų. Rusija šį vėlavimą aiškina grynai administraciniais nesklandumais, ES kaimyninių šalių atstovai teigia, kad visiems reikalavimams įvykdyti reikia daugiau politinės valios.





ES prekybos apsaugos priemonės

- Prekybos apsaugos priemonės (antidempingo, antisubsidijų ir apsaugos sąlygos) taikomos vidaus rinkai apsaugoti.
- Prekybos apsaugos priemonių nereikėtų vertinti kaip protekcionizmo, bet kaip būtiną priemonę sąžiningai prekybai atkurti.
- Europos Komisijos prekybos apsaugos priemonių reforma reiškia, kad bus sukurtas geriau subalansuotas paketas, kuriame bus realiai pagerinta visų suinteresuotųjų subjektų (gamintojų, importuotojų ir naudotojų), kuriems taikomi prekybos apsaugos reikalavimai, padėtis.
- Kam prekybos apsaugos priemonės mums reikalingos? Europos įmonės gali pateikti begalę pavyzdžių. Vienas tokių būtų susijęs su kompaktinių diskų dėžučių rinka. Kinijos gamintojai daugelį metų savo produkciją pardavinėjo dempingo kainomis, užsidarė Europos gamyklos, gamyba Kinijoje buvo toliau vystoma ir buvo vėl padidinta kaina – ji net viršijo tą, kurią anksčiau siūlė Europos gamintojai.
- Prekybos apsaugos priemonės kol kas įgyvendinamos pernelyg lėtai. Nuo nesąžiningos konkurencijos kenčiančios įmonės negali ilgai atsilaukyti prieš dempingą ir dažnai yra priverstos mažinti arba nutraukti gamybą dar nepasibaigus teismo procesui. Vienas naujausių pavyzdžių – Kinijai iškelta byla dėl fotovoltinių modulių.
- Antidempingo taisyklės yra pernelyg liberalios. Tyrimai turėtų būti trumpesni, o laikinosios priemonės turėtų būti nustatomos greičiau. Tai sumažintų Europos įmonių dėl nesąžiningos konkurencijos patiriamus nuostolius.



Lietuvos pirmininkavimas
ES Tarybai 2013



LITUOVOS PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ
ASOCIACIJA

Ši diskusija vyko spalio 25 d. Vilniuje surengtoje konferencijoje „Prekyba – naujos galimybės, nauji partnerystės būdai ir naujos grėsmės“. Konferenciją kartu su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto Darbdavių grupe surengė Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti Lietuva, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija ir Lietuvos pramoninkų konfederacija.



Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Darbdavių grupė

Apie Darbdavių grupę

Darbdavių grupę sudaro verslininkai ir pramonės, prekybos, paslaugų ir žemės ūkio sektoriuose veikiančių verslo asociacijų atstovai iš visų 28 ES valstybių narių. Mūsų nariai nuoširdžiai stengiasi savo patirtimi praturtinti Europos projektą.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas – vienintelė Europos institucija, vienijanti verslininkus ir aktyviai savo šalies ekonominiame ir socialiniame gyvenime dalyvaujančius žmones. Mūsų dėka verslininkų balsas skamba Europoje.



Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Leidinio atsakingoji redakcija: Vizitų ir leidinių tarnyba
EESC-2013-76-LT
www.eesc.europa.eu

© Europos Sąjunga, 2013
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.



QE-01-13-777-LT-C
ISBN 978-92-830-2193-3



doi:10.2864/2597

LT